

haar getroffen had, niet lang overleven zou. Ze was altijd een zwakke vrouw geweest; haar hechtste steun was haar thans ontvallen; hem dien ze gewoon was blindelings te volgen en daardoor haar kinderen het voorbeeld te geven dat zijn wil een wet was. Haar krachten namen af; de meisjes pasten haar op; ook haar zoon stond aan de sponde, waarop ze den laatsten adem uitblies. Nu eerst bleek het hoezeer die moeder de band geweest was, die het gezin bijeengehouden had. Als het hek van den dam zoude zijn, hadden eenige oneerbiedigen wel eens gezegd, daarmede op een mogelijk sterven van den vader doelend, — zouden de kinderen wel trouwen, temeer daar het fortuin ook niet tegenvallen zou. En zoo geschiedde het ook wat Bettemie's broer en zusters betraf. Alleen aan haar hart klopte Amor niet meer aan.

Uit nicht Henriëtte's brieven bleef ze van Constants wedervaren op de hoogte. Hij was gelukkig in den militairen dienst: hij had zich onderscheiden en was zelfs gedecoreerd.... schoon ze de wijsheid der redenen, die haar vader indertijd zeker bewogen had zóó te handelen, niet in twijfel trok, verwijlden hare gedachten toch vaak bij de voorstelling van wat het had kunnen zijn als de beschikking haars vaders anders was geweest. Na een paar jaren kwam de tijding dat Constant geëngageerd was. Op 't hooren hiervan voelde ze dat ze toch nog hoop gekoesterd had, en dat nu alles voorbij was.

Ze bleef na het trouwen van haar broer en zusters alleen in het ouderlijk huis achter. Gelukkig dat dit haar toebedeeld was. Ze liet alles zooveel mogelijk in den staat, waarin het bij het leven harer ouders was geweest; 't was piëteit die haar van geen enkele oude goede gewoonte deed afwijken, en aldus in het verleden deed voortleven of het nog tot het heden behoorde. Als haar vader gewoon was een anker wijn aan den dominee te zenden, of op die of die lijst te teekenen, men wist dat zij het ook deed; in de regeling der huishoudelijke bezigheden van haar moeder bracht zij geen de minste verandering; met één November werden de kachels gezet of ze ook al van één October af had' gebibberd van de kou — in zooverre geleek het heden ook inderdaad op het verleden, en het eene jaar vlood na het andere voorbij. Het was intusschen bij de boedelreddering gebleken dat het fortuin harer ouders ganschelijk niet tegengevallen was: die hooggeroemde zuinigheid was niet zoo hoog noodig geweest; ieder kind kon onbezorgd leven.

Nicht Henriëtte bleef nog altijd Bettemie's getrouwe berichtgeefster. Constants aanstaande, vernam zij van haar, was een meisje dat in Indië geboren was, maar van Europeesche ouders. Heel ingenomen was de familie met dit huwelijk niet. 't Meisje was zwak en ziekelijk, niet opgewekt van humeur, en ze bezat geen fortuin. Dit laatste las Bettemie in het vervolg nog wel eens meer als nicht Henriëtte ieder jaar bijna de vermeerdering van Constants gezin had te berichten. De tijdingen werden er langzamerhand niet rooskleuriger op toen Constants gezondheid op den duur niet te best tegen het klimaat van Indië scheen te kunnen, en zijn vrouw eigenlijk altijd ziek mocht heeten.